

Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. in se-
rat ali oznani se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

FRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravištvu je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

12. števil.

Maribor, dne 28. januarja 1924.

Letnik XVI.

Ramsay Macdonald.

Macdonald je človek dneva ne samo v Angliji, tem-
več v celi Evropi. On je človek, ki je prevzel na sebe
odgovornost za prvi poskus delavske vlade nad eno od
največjih držav na svetu. Baš na dan, ko je v Moskvi
umrl Ljening, je v Londonu Macdonald prevzel vladne
posle. O tem slučaju se mnogo razmišlja po svetu. Eni
mislijo, da je Ljeningova smrt konec ekstremnega soci-
alizma ter napovedujejo tudi Macdonaldu, ki je ubral
umerjeno pot, vse polno neuspehov, drugi pa pravijo,
da je bila v Rusiji mogoča samo Ljeningova pot in smer
in da se tudi v Angliji da hoditi samo tako, kakor hodi
sedaj voditelj angleške delavske stranke.

Na velikanskem volilnem shodu v Londonu je Mac-
donald dejal: «Mi smo stranka idealov, a tja v idealno
stanje ne moremo skočiti, ampak moramo hoditi ko-
rak za korakom. En korak je meni dovolj. En korak!
Da, prijatelji, a pod pogojem, da mu lahko sledi drugi
korak». — To misel je Macdonald že leta 1909 razlagal
v svojem delu «Socializem in vlada». Tu pravi, da je
socialist svoje naziranje o politični demokraciji prev-
zel od individualističnih filozofov, proti katerim se pa
bori kot socialog. Svoboda v socialnem oziru pomeni
harmonijo med posameznikom in družbo. Macdonald
je mislil samo na angleško družbo, na angleško vlado in
tudi danes, pa naj govori, piše, snuje, izvaja, ima pred
oči samo Anglijo in njeno politično življenje. Mac-
donald lahko vodi samo angleško delavsko stranko in
samo v Angliji bo lahko na svoj način žel uspehe v
socialnem oziru.

Ramsay Macdonald je markantna in zelo značilna
osebnost angleškega političnega življenja. Njegovo živ-
ljenje je zelo zanimivo in poučno. Star je 58 let, ro-
dil se je pa v mali ribarski luki Škotske, kjer se je nje-
gov učitelj v ljudski šoli začel zanj zanimati ter mu
dajati nadaljni pouk. V neki trgovski službi je prišel v
London, tu ga je pa neki parlamentarec vzel za svojega
tajnika. Macdonald je bil kmalu sam v politiki in žur-
nalistiki in leta 1906 je bil prvič izvoljen za poslanca.
Delavska stranka — Labour Party se je leta 1893 usta-
novila in Macdonald je bil med njenimi ustanovitelji,
od leta 1900 pa njen tajnik. Pod njegovim vodstvom je
stranka krepko nastopala proti vojni in med vojno ter
zlasti se v zmagovalstvu leta 1918 je bil Macdonald silno
razvpita in osovražena osebnost v Angliji. Tedaj je tudi
propadel pri volitvah, leta 1922 je pa delavska stranka
silno narasla, Macdonald je postal oficijelni leader
parlamentarne opozicije, lanske volitve so pa prinesle
stranki tako moč — dobila je 197 mandatov, — da je
mogla s pomočjo liberalcev strmoglaviti konservativce
in da je postal prvič v angleški zgodovini njen šef mi-
nistrski predsednik in zunanji minister.

Način, kako se je izvršila ta velika izprememba v
Angliji, zasluži vso pozornost in občudovanje. V popol-
nem miru se je izvršil velik preobrat. V impozantnem
miru in dostojanstvu so šli eni iz vlade, drugi pa pre-
vzemali oblast na način, ki kaže vso višino zavedanja
odgovornosti. Konservativci niso napovedali razpada
sveta ob nastopu delavske vlade in tudi delavski govor-
niki niso betali prevrata na mah in raja na zemlji. —
Macdonald je naglašal, da želi parlament kot veliko
narodno institucijo pustiti za sedaj močnejšega, ugled-
nejšega in vplivnejšega, kot je kedaj bil. Thomas iz-
javlja, da je Labour s svojim delom pokazal, da patri-
otizem ni monopol razreda. Liberalna stranka je nu-
dila pomoč delavski stranki, njeni voditelji so pa iz-
javili, da s tem niso dali kake bianco-menice.

Delavska stranka se tega dobro zaveda in zato si bo
poleg progresivnih socialnih reform, katerim tudi li-
beralci in mnogi konservativci ne bodo nasprotovali,
poiskala širši delokrog v zun. politiki, ki ga smatra Mac-
donald najbrž za svoj prvi korak. Med debato o prestol-
nem govoru je naglasil, da Velika Britanija na evrop-
skem kontinentu nima odredene in odločne politike. —
Istotako je težko stanje v Srednji Evropi, kjer tudi ne
sme dopustiti omalovaževanja svojih interesov. —
Shaw veli, da se ne sme dopustiti nadaljevanje politike,
ki drži danes za 1 milijon ljudi več pod orožjem kot pa
leta 1914. Zahteva priznanje Rusije, napada francosko
politiko v Poruhru ter želi, da Liga narodov ta spor
reši. Clynes želi prijateljstvo s Francijo, zahteva pa po-
prej mir med Francijo in Nemčijo. Večini vsega tega
se pridružujejo tudi liberalni govorniki, ki še posebej
grajajo oboroževalni blok Francije z Malo antanto in
Poljsko ter živo priporočajo boljše in trdnjše osnovo Li-
ge narodov.

Najbližja bodočnost bo pokazala, kako se bo Mac-
donald po prvi korak in kako si bo pridobil moč
in predpogoje za nadaljnje, gotovo pa je že sedaj, da
Anglija ni prikladna za Ljeningova pota in da je dobro
zavarovana pred vsako Mussoliniju podobno desničar-
sko diktaturo ter da ima prvo in najčastnejše mesto v
parlamentarizmu.

Politični položaj.

Konferenca federalističnega bloka se je vršila v
soboto v Zagrebu. Dr. Korošec in dr. Spaho sta poročala
predsedstvu HRSS o položaju v parlamentu ter o raz-
položenju v Beogradu za ustanovitev opozicijskega
bloka. Ko je dr. Korošec svoje poročilo končal, mu je
stavilo predsedništvo HRSS razna vprašanja in opazke
in po kratki izmenjavi misli so sklenili, da dr. Korošec
in dr. Spaho svoja pogajanja nadaljujeta in konkre-
tizarata pogoje, pod katerimi bi se imel končnoveljavno
sestaviti opozicijski blok. Kadar bodo ta pogajanja
končana, naj prideta dr. Korošec in dr. Spaho znova v
Zagreb, kjer se bo vršila nova seja federalističnega blo-
ka, da končnoveljavno razpravlja o akcijskem pro-
gramu opozicijskega bloka. O poteku seje je bilo izda-
no sledeče poročilo: V soboto, dne 26. 1. m. so se zbrali
v Zagrebu v prostorih HRSS predstavniki hrvatskega
narodnega zastopstva s predstavniki slovenskega zastop-
stva in hrvatske muslimanske organizacije. Razprav-
ljali so o sedanjem političnem položaju. Dr. Vlado Ma-
ček je poročal o sklepih zadnje seje hrvatskega narod-
nega zastopstva dne 13. januarja 1924 in o svojih raz-
govorih s predsednikom hrvatskega narodnega zastop-
stva Stefanom Radičem na Dunaju, a gg. dr. Korošec in
dr. Spaho o parlamentarnem položaju v Beogradu. Tudi
na tem sestanku so ugotovili popolno soglasje v presoji
notranjih in zunanjih političnih dogodkov. Sklenili so,
da se akcija za zrušitev sedanega režima nadaljuje z
vsemi razpoložljivimi sredstvi. Ta akcija je okrepljena
s tem, ker ima predsedstvo hrvatskega narodnega za-
stopstva po sklepu zadnje seje v taktiki popolnoma pro-
ste roke. — Sklep o taktiki «prostiti roke» pomeni, da
pridejo Radičevi poslanci v potrebnem številu tudi v
parlament ter da odpravijo tako rezervo opozicijskega
bloka.

Sporazum med Italijo in Jugoslavijo je bil najbrž
včeraj podpisan v Rimu. Podpiseta ga Pašić in dr. Nin-
čič, radikali v Beogradu pa še vedno mislijo, da jo je
mogoče Pašić tako zviti in zasakati, da podpiše od naše
strani sporazum samo poslanik Antonijevič ter da se
Pašić zopet lahko otrese odgovornosti in sporazum
krši po svoji navadi. Pogodba vsebuje dva dela in več
prilog. Drugi del je tajen. Po izjavah italijanskih di-
plomatov je v tej pogodbi tudi določilo, da ne sme Ju-
goslavija v bližini Reke zgraditi nobene luke.

Osira kritika beograjske diplomacije povodom in-
terpelacije glede izvoza vina. Na sobotni seji narodne
skupščine je minister za trgovino odgovarjal na vpra-
šanje poslanca dr. Hohnjeca zaradi izvoza vina iz Slo-
venije v Avstrijo. Poslanec dr. Hohnjec je opozoril na
to, da bi se morala sprejeti v trgovsko pogodbo z Av-
strijo tozadevna določila. Omenil je strahovito vinsko
krizo v vseh vinorodnih krajih cele države. Vse drža-
ve, kjer se prideluje vino, so poskrbele, da se izvoz vina
zagotovi v trgovskih pogodbah, samo naša država se
za to ni brigala. Avstrija je z Ogrsko in z Italijo skle-
nila jako ugodne pogodbe. Zato zahtevamo tudi mi od
vlade, da skribo za naše vinogradnike in za izvoz agrar-
nih produktov, ker smo agrarna država. Govornik vpra-
ša, zakaj v to komisijo, ki se je pogajala z Avstrijo, ni
bil izvoljen noben Slovenec in noben Hrvat. Enkrat je
minister sicer že rekel, da to ne gre, da bi bil v te ko-
misije, ki se pogajajo z nekdanjimi sovražnimi državami,
izvoljeni nekdanji pripadniki teh držav, ker bi to ško-
dovalo avtoriteti komisij. S to izjavo se je g. minister
korenito osmešil pred celo Evropo. Kolikor je poslanec
znano, doslej sploh še nikdar ni bil v nobeni komisiji
noben Slovenec in Hrvat in za to je čudno, na podlagi
kakšnih izkušenj se je mogel gospod minister povzpeti
do tako goroslasne trditve. (Mele: Trumbič Rapallo!)
Poslanec dr. Hohnjec: Pogodba v Rapallu sta sklenila
Vesnić in Stojadinović. A tudi, če bi to bilo res, kako
bi mogla potem na primer Masaryk in Beneš zastopati
svojo državo pri sklepanju mednarodnih pogodb? Ali
bi se morali četi potem obračati po izvedence v Beo-
grad, ki so baš sedaj s svojim sporazumom z Italijo po-
kazali, kaj za znajo? Na tem sporazumu ni sodeloval
noben Hrvat in noben Slovenec, in ravno ta sporazum
kaže vso sposobnost Beograda.

Trboveljska stavka pred parlamentom. V skupšči-
ni je v četrtek končno le prišla na vrsto interpelacija
Jugoslovanskega kluba, vložena povodom lanske ru-
darske stavke. Poslanci Kremenar, Gostinčar in Kugov-
nik so stvarno kritizirali kapitalistični režim, izko-
riščanje rudarjev ter še posebej poudarjali in dokazo-
vali, kako so oblasti med in po štrajku postopale po volji
in želji Trboveljske premogokopne družbe. Štrajk je
gospodarska borba med delom in kapitalom in zato
mora biti svoboden. V borbi trboveljskih rudarjev pa
so oblasti stale na strani podjetnikov — nasprotnikov
delavstva. Socialna zakonodaja je pomanjkljiva, ker
nima posebnega zakona za posredovanje in poravna-
vanje sporov med delodajalci in delojemalci. — Mini-
stri za šume in rude, notranjih zadev in socialne politi-

ke so se branili z navadnimi frazami ter deloma tudi
zavračali odgovornost drug na drugega. — Interpelant
je predlagal sledečo resolucijo: Narodna skupščina po-
ziva vlado, da v smislu izjave g. ministra za šume in
rude podvzame korake za zvišanje plače na najmanj
4 D dnevno, in za to, da se odpušeni delavci ponovno
sprejmejo, in da računajoč z upravičenimi željami in
pritožbami, kakor so našteje v interpelaciji, in tekom
debate, energično deluje na Trboveljsko premogokopno
družbo do končnega uspeha. Ta resolucija je bila so-
glasno sprejeta, nakar je bila seja zaključena. Na vladi
je sedaj, da svojo pred parlamentom svečano dano ob-
ljubo in izjavo tudi izpolni.

Kreg in podpredsedniške volitve v skupščini. Na
petkovi seji skupščine je neki zemljoradniški poslanec
interpeliral finančnega ministra, kako to, da se izdaje
mesečno za 40.000 din. cigaret brezplačno za «reprezen-
tacije». Razvil se je hud prepir in ko je minister Pe-
leš nekega poslanca imenoval «hulja» (lump), bi prišlo
kmalu do pretepa. Po kravalu so volili novega pod-
predsednika skupščine mesto odstopivšega Rankoviča.
S pomočjo Nemcev in Turkov je bil izvoljen radikal
Dragović. Opozicija je oddala prazne glasovnice.

Po svetu.

Besedilo češko-francoske pogodbe. Pogodba med
Česko in Francijo je bila v petek podpisana v Parizu
in potem objavljena, kakor sledi: 1. Vladi republike
Francije in Čehoslovaške republike se obvezeta, sporazu-
meti se v onih zunanjih vprašanjih, ki bi mogla ogro-
žati njuno varnost ter položaj, ustvarjen po mirovni
pogodbi. 2. Pogodbenika se bosta sporazumela glede
vseh onih odredb, ki naj bi zavarovale skupne interese,
ako bi bili ogroženi. 3. Pogodbenika se zavežeta, spo-
razumeti se glede odredb, ki bi se morale storiti, ako
bi bila ogrožena načela, izražena v členu 88 senžermen-
ske mirovne pogodbe ter v ženevskem protokolu od 4.
oktobra 1922. 4. Pogodbenika se zavežeta, da se bosta
sporazumela, ako bi bili njuni interesi ogroženi vsled
neizvršitve načel, izraženih v raznih deklaracijah po-
slaniške konference od 3. februarja 1920, 1. aprila 1921
in 10. novembra 1921. 5. Pogodbenika potrjujeta, da v
svrhu ohranitve miru popolnoma soglasata glede abso-
lutne potrebe skupnega postopanja napram eventual-
nim poskusom vzpostavitve Hohenzollernske dinastije.
Pri tem se zavežeta, da se bosta sporazumela glede od-
redb, ki bi se morale podvzeti v slučaju takega
poskusa. 6. Ako bi v bodočnosti nastala med pogodbeni-
koma sporna vprašanja, ki se ne bi mogla rešiti niti
s prijateljskim sporazumom niti diplomatskim potem,
se obvezeta pogodbenika, da bosta predložila sporna
vprašanja ali stalnemu mednarodnemu razsodišču ali
več izvoljenim razsodnikom. 7. Pogodbenika se zavežeta,
da se bosta preje posvetovala, preden skleneta nove do-
govore. Izjavljata, da ne bosta sprejela v nove pogodbe
ničesar, kar bi nasprotovalo tej pogodbi ali zvezni po-
godbi med Francijo in Poljsko, pogodbam ali dogo-
vorom, ki jih je Čehoslovaška sklenila z avstrijsko zvez-
no republiko, s kraljevino Rumunijo in s kraljevino
Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter sporazum med vlada-
ma Italije in Čehoslovaške. 8. Pogodba se naznani Zve-
zi narodov. Ratifikacijske listine se bodo izmenjale
čimprej v Parizu.

Obsodba v procesu Ulain. Konec procesa Ulain v
Budimpešti je zopet pokazal, kako varna tla so na
Ogrskem za fašistične teroriste in zarotnike. Trije fa-
šisti, med njimi poslanec Ulain, so bili obtoženi prevrat-
niške zarote. Kakor znano, so poslance Ulaina, zalo-
tili, ko se je baš vozil na dogovor s bavarskim fašistom.
Zarotniško trojico so zaprli, a tako, da ji ni bilo no-
bene sile. Odstopili so ji namreč razkošno opremljene
sobe nekega grada. Potem so bile hune debate v pa-
lamentu, vlada je obetala najstrožje kazni in zasledo-
vanje, sedaj je pa obsojen vsak na 6 mesecev ječe, ki je
pa seveda že prestana z udobnim bivanjem v lepem
gradu. Tako se postopa s fašisti, drugi, ki pa le črhnejo
proti desničarski diktaturi, pa romajo kar na leta v
najstrašnejše zapore.

O poddržavljenju učiteljstva.

Z novim uradniškim zakonom je tudi učitelj po-
stal pravi uradnik, kar je tudi nujna posledica centra-
listične ustave. Če učitelja pokrajina (dežela) ne vzdr-
žuje, mora ga država prevzeti. Zato pa je že sedaj višji
šolski svet, ki bi naj urjeval šolske razmere v Sloveniji,
ob vso veljavo. Za vsako učno moč če vedeli Beograd,
kje se bo nahajala.

Vprašajmo: Kaj ima država od tega, kaj ljudstvo
in kaj učitelj? Država nič drugega, kot zmedo, ker se po
beograjski metodi služena mesta ne bodo pravočasno
podeljevala, morda celo reducirala. Doživimo lahko, da
se bodo zaradi varčnosti v naših krajih ukiniteli razredi

ali cele šole, kakor to že sedaj doživljajo drugi državni vodje: srednje šole, visoka šola, bolnišnice, da se jih okrne. Od poddržavljenja bo imela le vladajoča stranka najhno oporo po deželi ob volitvah, namreč v vsakem okolišu toliko zanesljivih glasov, kolikor je učiteljev, in če se bo volilna pravica raztegnila na ženske, kolikor je učiteljstva. In ker bo ta stranka vedno srbska, imajo Srbi v Sloveniji vsaj svoje zaupnike; vsaj uradniki po mestih vsled svoje nepristranosti ne uživajo pri njih toliko zaupanja. Učiteljski stan — tako računajo Srbi — bo umel za čast državnega činovništva biti hvaležen in bo blagoslovljal centralizem.

Na tej podlagi bodo učitelji kaj radi deco, ki jim je izročena, naučili s cirilico na račun materinščine. Za čitanje in pisanje v materinščini se že sedaj uporablja premalo ur. Srednje nadarjeni otroci se ne privadijo čitanja v toliki meri, da bi jih čitane v življenju veselilo ter napravljalo nobenih težkoč. Zdaj še starši zna jo brati in otroke vadijo v branju, ko bo prišel nov rod, pa tudi tega ne bo. In ujedinenje v balkanskem smislu se bo srečno dovršilo. Državo bo objela egiptovska tema — nepismenost. Če je slovenski del UJU tako vnet za ujedinenje, naj poskrbi, da se bodo tudi srbski učitelji z otroci bavili z latinico, to je, z našim pravopisom. Če ne, bodo Srbi s časoma bolj pismeni, kakor mi in ujedinenje v srbskem smislu zopet ne bo popolno.

Opravičeval pa bi morda kdo srbohrvaščino zaradi vojaščine. Pa saj slovenski vojaki lahko odslužijo svoje leto v Sloveniji. Zaradi napredovanja pa itak znanje srbohrvaščine ne bo odločilno, saj vidimo, kako se redijo vrste slovenskih oficirjev. Ta bo moral sprejeti že pravoslavno vero, kdor bo hotel napredovati, drugače Srbi ne verjamejo, da se je posrbil.

Kaj pa ima ljudstvo od poddržavljenja učiteljev? Nič dobrega. Ako bi pomenilo poddržavljenje učiteljev tudi poddržavljenje šol v tem smislu, da bi bile opuščene občinske doklade za zidanje in vzdrževanje šol, bi to bil nek uspeh. Ubožni kraji, davčno šibki, bi meli svoje šole na račun bogatejših. Ali vzdrževanje šol so občinam pustili, pravice krajnih šolskih svetov pa omejili. To je eno.

Druga pa: Liberalno, ljudstvu odtujeno učiteljstvo se bo še bolj šopirilo. Gorje tistim staršem, ki bi čez njih osebo kaj rekli, se čez nje tudi opravičeno pritožili. Srbski zakon predvideva stroge kazne zoper razhajenje časti uradnih oseb. Za vzgled, kako bodo učitelji goreči za svojo čast in jo istovetili s častjo države, naj služi ta primera. Ko so učitelji bili še v pripravništvu, so na državni praznik, še pod Avstrijo videli, da je po slovesni službi božji med odpevanjem državne himne mašnik stal pred oltarjem. Na ljudskih šolah to ni bilo običajno. Kar so tam videli med dijaki in profesorji, to hočejo uveljaviti sedaj na podeželskih šolah. In če ubogi katehet na to pozabi, ker mu je to nekaj novega, ga učiteljstvo ovadi kot protidravnega ter pride v preiskavo radi nagibov, iz katerih se je odstranil od oltarja, kar se je že opetovano zgodilo. Kjer je tožnik, tam je tudi sodnik.

In kaj ima učiteljstvo od tega, da je stopilo v kategorijo slabo plačanih državnih uradnikov? Kaj drugega, kakor dolžnost udeležiti se vladajoči srbski stranki, če tudi se s tem postavlja v protislovje z mišljenjem svojega naroda. In to smolo ima naše učiteljstvo. Da se vedno znajde tam, kjer ni ljudstvo.

Nekaj pa vendarle prinese dobrega poddržavljenje. Deževalo bo odlikovanj, kakor je že začelo, na učiteljstvo. Odlikovani pa bodo v prvi vrsti vsi tisti, ki se bodo odlikovali v zapostavljanju koristi slovenskega ljudstva. Zato pa naj zaukajo člani Udruženja jugoslovanskih učiteljev: UJU!

Dnevne novice.

Upravništvo opozarja ponovno cenjene p. n. gg. naročnike in bralce lista, da se mora vsakemu pismu, oziroma vprašanju glede oglasov **Priložiti poština za odgovor**. Brez potrebne poštine oziroma znamke — zadostuje dopisnica — upravništvo ne more odgovarjati. Škoda je za čas in denar, ki potratite s vprašanji na upravništvo brez poštine za odgovor. Vse oglasne zadeve vodi upravništvo.

Kmetijska družba za Slovenijo je pravočasno odposlala poverilnice delegatom podružnic za občni zbor družbe, ki se vrši dne 30. t. m. Kdor bi poverilnice pravočasno ne prejel iz kakršnegakoli vzroka, jo dobi na dan občnega zbora v Mestnem domu v Ljubljani, če je upravičen delegat.

Naše stališče napram «Murski Straži». «Murska Straža» je veljala do pred kratkim kot glasilo obmejnih Slovencev, in je bila na avtonomističnem stališču SLS. List je bil pod prejšnjim urednikom izborna urejevan in je tudi užival vse simpatije ter podporo naše stranke. Ko je prevzel uredništvo lista «poeta» gospod Roman Bende, je začelo obmejno glasilo duševno hira-ti in se je že prelevilo tekmo par mesecev v nekako «revijo» g. Bendeta, ki je prinašala vse literarne izrodke g. urednika, ker bi jih sicer ne bil mogel objaviti nikjer drugod kakor v «Murski Straži». Gospod poet-urednik Bende je že lansko leto pred volitvami v svojem slogastvu ter vse objemajoči ljubezni zablodil tako daleč, da se je vpisal med radikale in urejeval ob enem z «M. St.» v Gornji Radgoni izhajajoče radikalno glasilo «Samouprava». Poleg uredniških poslov je bil g. Bende tudi tajnik gornjeradgonske posojilnice in ravno iz te službe so ga pred kratkom odslovili. Slovo od Posojilnice je gospoda Romana zadelo tako v živo, da je v svoji pesniško-uredniški domišljavosti v «M. St.» zablodil na čisto krija — naši stranki naravnost

nasprotna pota. Od novega leta sem je začel v listu napadati duhovščino ter jo obkladati s psovkami, kakor si jih ni dovolil niti rajni ljubljanski Plutov «Pondeljek», niti še danes izhajajoča «Domovina». Poleg psovjanja duhovščine je načel gospod Bende v listu razmotrivanje o vprašanjih, o katerih se mu po njegovi površni izobrazbi niti ne sanja in kojih rešitev po Romanovih, v listu objavljenih člankih je čisto nasprotna programu naše stranke. Treba pa tudi pibiti, da je Bendetova dosedanja razmotrivanja podpisal, ali vsaj z molkom odobril konzorcij «M. S.» «M. S.» je po Novem letu prenehala biti glasilo SLS in se je prelevila v nekako osebno mešanico g. Bendeta in konzorcija, ki obstoja: iz radikalije, slogastva in dr. Šusteršičevega zmerjanja čez vse, kar ni po godu pesniški «visokosti» g. Bendetu. «M. St.» je postala toraj pravcata Roman Bendetova «Pohojena greda», ki ne spada več v nobeno hišo SLS pristaša. List je tudi radi urejenih obmejnih razmer nepotreben in radi tega pozivamo naše zaupnike in pristaše, da postopajo odslej proti «M. St.» ravno tako, kakor proti vsem nam načelno in programatično nasprotnim listom. Mi z lističem ne bomo polemizirali, ampak smo enkrat označili naše stališče napram Bendetovi «Pohojeni gredi» — «Murski Straži».

O tiskovni svobodi. Radikalni režim pripravlja z vso naglico nov reakcionaren tiskovni zakon, kakor ga ni imela nikdar avtokratska carska Rusija in nikdar ne rajna Avstrija. O tem balkansko reakcionarnem tiskovnem zakonu piše celo beograjsko časopisje to le: Principi, na katerih bi moral biti zgrajen novi tiskovni zakon, bi nikakor ne smeli omejevat svobode javnega mnenja. Treba je pač najti način, da se zabrani samo zloraba svobode javnega mnenja. Nikakor pa se ne sme pri tej omejitvi zlorabiti tako daleč, da se javno mnenje sploh uduši. Po osnutku tiskovnega zakona, katerega je pripravila vlada, je omogočeno izhajanje samo režimskemu časopisju. In ravno to dejstvo znači: pri nas sploh ne bomo imeli po novem tiskovnem zakonu več časopisja! Ako bo res prodrli novi tiskovni zakon, potem sploh ne moremo več govoriti niti o najmanjši svobodi javnega mnenja. Vendar pri režimu, ki dopušča, da si posamezni ministri skoro dnevno privoščijo razne afere, je zelo verjetno, da bo forsiral sprejem tega zakonskega načrta. Nepoštenjak in lopov ima ta interes, da se ne govori o njunih lopovščinah. Moderne in res demokratske države so uždale v svoje temelje svobodo vesti in svobodo javnega mnenja. To bi pač morali znati oni, ki držijo kot vladarji našo zemljo v okovih omejitve vsestranske svobode. Ako bodo vladinovi potom novega tiskovnega zakona popolnoma udušili javno mnenje, potem bodo uničili tudi temelje demokratske države. Po končani svetovni vojni so minuli časi, da bi se moglo vladati z eno roko na puškinem kopitu, z drugo pa na ustih. Javno mnenje se ne zdravi v grobu, ampak na svetlobi prostosti in ako ga bodo režimovci položili mesto na prosto v — grob, potem so izvršili največji atentat na državljansko svobodo. Tako piše toraj o projektu novega tiskovnega zakona beograjsko časopisje in ta srbijanska kritika ne rabi nobenega komentarja.

Dopolnilna volitev v cenilno komisijo za dohodnino v Ormožu. Pri zadnji tozadevni volitvi dne 20. januarja t. l. je zmagala pri nas «volišče Ormož» SLS z 31 glasovi. Demokratje so prišli do malega vsi, zato so dobili 53 glasov. Naša stranka jih je imela 84. JDS je nastopila pod drugo firmo, vložila je listo različnih korporacij. Gotovo ni napačno, če rečemo, da le tej lumpariji, ozir. farbariji volilcev se imajo zahvaliti, da so dobili 53 glasov. Brezbrižnost za volitev se je opazala celo pri takih, ki bi drugim imeli biti v zgled. Vsa čast volilec iz Svetinji in Sv. Miklavža. In kaj gospod dekan v Ormožu? Tako ne gre več naprej! Treba je moza postaviti povsod, posebno, če je le par korakov do volišča. Mogoče bodo našega gospoda zopet po svojih listih hvalili, češ, «domača duhovščina noče, le drugi, ki jih nič ne briga, so takšni in se predrznejo». Mislimo, če se upa mežnar in organist svojo napačnost pokazati, pa mora in je dolžan tudi duhovnik svojo dolžnost storiti. Prihodnjic več! Bog živi!

Najboljši klerikalni list obeta biti «Murska Straža». v Gornji Radgoni. Njen urednik kaj rad piše o veri in duhovnikih ter je radodaren z nauki na desno in levo. Ko bo napravil v cerkvi red, bo še uredil razmerje med cerkvo in šolo, če mu ne bo prej sape zmanjkalo. Ker SLS njegovo breznačelnost pozna in ni dovolj denarno podprla njegovega lista in ker tudi ob Muri niso uskočili obilni «Gospodarjevi» naročniki in dopisniki k njemu, zato je zdaj po Novem letu, ko so že mnogi, ki se s sedanjo smerjo lista ne strinjajo, plačali naročnino, ubral druge strune, upajoč, da mu bodo druge stranke bolj hvaležne za njegov trud.

Nekaj novic iz južnih krajev. Pred kratkim v Zagrebu na 10 let obsojeni mladostni zločinec Hrvoje Paskijević se je tako proslavil, da je začela subotiška «Nova pošta» izdajati o njegovem zločinu na Prekrižju roman. Tolovaja Čarugo je začel zasliševati preiskovalni sodnik Dragotin Ignjič. Novosadsko okrožno sodišče je obsodilo te dni dva mladoletna tatova, od katerih je eden star 14, drugi pa 16 let. Mladostna uzmoviča sta kradla po Beogradu, Novem Sadu, in starem Bečeju. Pokradla sta vsega skupaj za 200 tisoč kron. Sodišče je prisodilo radi obzira mladoletnosti enemu 7, in drugemu pa 10 mesecev. Milijonsko poneverbo je izvršil v Novem Sadu lekarnar Kiš. Od posameznih trgovcev si je izposojeval denar za špekulacije na 600—700 procentov. Kiš je zapravil denar s sumljivimi ženskami. Rimski grob so našli v Virovitici in sicer ob okrajni cesti, ki vodi iz Virovitice v Spišić—Bukovico. Lastnik opekarne Nemeček je pustil tamkaj kopati temelje za neko novo zgradbo in pri tem kopanju so zadeli delavci na

grob iz rimskih časov. V globočini 3 metrov so našli posode s pepelom od sežganih mrtvecev, med pepelom je tudi nekaj uhanov in drugih malenkosti. Ruski spomin Beogradu. Kot spomin bivanja ruskih beguncev v Beogradu bodo zgradili Rusi v prestolici rusko cerkev. V Sarajevu je bilo doslej reduciranih 200 Rusov, ki so bili nameščeni po tamošnjih uradih. Spomlad na Hrvatskem Primorju. Pri nas pasje ostru zima, iz Hrvatskega Primorja pa prihajajo poročila, da je tamkaj v teh dnevih zavladalo prav prijetno spomladansko vreme. Spomladansko solnce sije cele dneve, narava se že prebujaja iz zimskega spanja, spomladanske cvetke že poganjajo in prebivalci primorskih mest se zadovoljno sprehajajo ob morski obali.

Mlada latinska družba na Osiješki gimnaziji. Na osiješki gimnaziji ej politija prišla na sled dobro organizirani latinski družbi, v kateri so se nahajali nekateri učenci iz četrtega razreda. Imeli so svojega vodjo in celo paragafe, po katerih so se ravnali. Kradli so največ različne kovčge na kolodvoru, pa tudi svojim kolegom niso prizanašali. Mlade tatove so porinili v zapor, iz gimnazije so pa izključeni. Pokrajinska uprava v Zagrebu jih je nato izključila iz vseh srednjih šol v naši državi. V tatinski družbi so bili fantje tudi iz takozvanih boljših družin, denar so devali v skupno blagajno, potem ga pa skupaj zapravljali za kino in razne sladkarije.

Hajduk Čaruga. Proti Čarugi se je te dni začela sodna preiskava. Preiskovalni sodnik je povabil nekaj uglednih meščanov in zastopnike osijeških listov, da prisostvujejo zaslišanju, pod pogojem, da ohranijo tajnost. S Čarugo se postopa v preiskovalnem zaporu lepo. Ima pravico, da si izbira hrano, lahko piše in čita ter imo vobče več svobode, kakor obsojeni. Čaruga se je vrgel po vzgledu raznih velikih glav na pisanje memoarov. Njegove spomine prinašajo zagrebške «Novosti». Svoje pisateljske proizvode mora Čaruga dati najprej v cenzuro preiskovalnemu sodniku. V ječo prejema vse časopise, ki se bavijo obširneje z njegovo osebo ter si izrezuje odstavke, ki pišejo o njem. Orožništvo je po celi Slavoniji razstavilo Čarugine fotografije in mnogi so v njem prepoznali človeka, ki se dostikrat nahajal dalje časa v tistih krajih. Gvardijan samostana v Virovitici je prepoznal v njem gospoda, kateri ga je nekoč v neki trafiki naprosil za blagoslov ter mu nato poljubil roko. Državnemu pravdnstvu v Osijeku je iz Like prispelo že nad 50 prijav o razbojstvih Čaruge. Poveljnik orožništva, ki je prvotno vodil preiskavo, pa je prejel 7 grozišnih pisem, katere je nekoč Čaruga pisal raznim bogatašem ter izsiljeval iz njih denar. Interesantno je pa to, da se ti ljudje Čaruge še sedaj boje ter nočejo navesti svojih imen, da se ne bi Čaruga, če se mu beg posreči, nad njimi maščeval.

Čudna smrt starke. V bližini Beograda je živel v svoji bajtici 60 let stara ženska. Njena edina družica je bila mačka. Za starko se je briga malokdo in niti na policiji ni bila prijavljena. Njenim sosedom se je s časom čudno zdelo, da so vrata starkine bajte vedno zaprta. Ljudje so se čudili, a nikdo ni šel pogledat. Še le dne 14. t. m. je sklenil eden od sosedov, da bo starki čestital za novo leto in pri njej popil nekaj žganja. Začel je trkati na vrata, a nobenega odgovora. Šel je po policijo in ta je nasilnim potom udrila v zaprto koč. V koči so našli do onemoglosti sestradano mačko in na postelji pa mrtvo starko, ki je gotovo ležala mrtva kakih 14 dni in čudno — mačka se pri vsej lakoti ni lotila mrliča.

Pesek preprečil promet. Na železniški progi Vršac—Pančevo že nekaj dni sem počiva promet in to radi tega, ker je nanosil veter na tračnice iz Delibatske puste toliko peska, da vlaki ne morejo voziti. Vojaštvo in delavstvo je na delu, da odstrani iz proge pesek.

Dijaški Orel v Ptujju se prisrčno zahvaljuje vsem dobrotnikom iz St. Lovrenca na Dravskem polju, da so zbrali lepo vsoto 300 D za naš književni sklad.

Iz Maribora.

IZ I. SEJE MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Kakor se vidi so gospodje občinski svetniki tudi letos ohranili hvalevredno navado, da morajo prihajati k občinskim sejam vsaj pol ure prepozno. Zato se je tudi petkova seja začela še le proti osmim. Takoj v začetku je interpeliral demokratski občinski svetnik g. Mulej župana radi dnevnega reda zadnje seje v preteklem letu, na kateri je bil izvoljen za ravnatelja mestne klavnice živinozdravnik g. Rojko, dasi izvolitev ravnatelja ni bila na dnevnem redu. Gospodje demokrati so baje imeli pripravljeno neko drugo osebo za to mesto. Na zadnji seji so pa vsi pred koncem izginili in po njihovem odhodu so ostali občinski svetniki zahtevali, da naj se še v isti seji izvoli klavniški ravnatelj, na kar je gospod župan kot na nujni predlog pristal. Gospod Mulej se je moral zadovoljiti s tem, da se je volitev pravilno izvršila in tako je demokratski kandidat ostal na cedilu.

Poročilo župana.

G. župan je prejel od velikega župana mariborske oblasti odobrenje proračuna mariborske občine za leto 1924. Pokrajinska uprava pa je že decembra lanskega leta dovolila pobiranje občinskih davčnin (dinarski davek itd.), katere bi morale prenehati s 1. januarjem 1924.

V komisijo za popravo volilnih imenikov sta bila poleg župana izvoljena občinska svetnika g. dr. Jerovšek (SLS) in Ozmeč (socialist). — Različna dobrodelna društva, šole in Ljudska knjižnica so poslale občinskemu svetu zahvale za božične darove in denarno podporo. — V odbor pomladka rdečega križa sta izvoljena mestni zdravnik dr. Novak in obč. svetnik dr. Rostohar.

Na glavni pošti namerava država skupno z nekim privatnim podjetjem zgraditi brezžično brzojavno postajo. Ker pa je za sprejemno anteno streha na pošti premajhna, je občinski svet dovolil, da se napelje antena s stolpa stolnice. — Društvo »Mojmir« vabi občinski svet na ogledovanje razstave, ki jo društvo priredi v vrtnariji g. Džamonje.

Vprašanje zaščitnih ustanov še vedno ni povoljno rešeno. Oddelek za socialno politiko je pri Zaščiti dece sprva nameraval reducirati voditeljico, pomožno osebo pa pridržati. Ko je občina izjavila, da bo voditeljico sama plačevala, pa se je izvršila redukcija ravno narobe. Voditeljica je ostala v državni službi, 2 otroški vrtnarici pa je vlada reducirala ter jim izplačala plačo za tri mesece naprej. Občinski svet je sklenil, da naj ostaneta vrtnarici še nadalje na svojem mestu, ker sta nujno potrebni, občina jima pa bo plačevala proviziorno isto plačo, kakor dosedaj država, dokler kurtorij ne sklene z njima natančne pogodbe ter ju občina popolnoma prevzame.

Občina bo pri vseh nadležnih faktorjih vložila energičen protest proti pobiranju visokih taks pri ljudskošolskih spričevalih, ker je ta naredba v protislovju z ustavo ter velika obremenitev revnejših slojev.

Poročilo odseka IV.

Prošnjam za prodajo občinskih zemljišč, na katerih nameravajo prosilci zgraditi stanovanjske hiše, se ugotovi pod pogojem, da hiše kmalu sezidajo. — Kanalizacija Smetanove ulice se bo nadaljevala. Dosedaj je dovršena v smeri proti takozv. Nekrepovim hišam, sedaj se bo pa ulica tudi na nasprotnem kraju kanalizirala v dolžini 80 metrov, kar bo stalo 15.000 dinarjev. — Stavbeni urad zahteva izredne kredite, ki niso predvideni v proračunu in sicer: za napeljavo električnih zvoncev v mestno kopališče 5000 D, za električno razsvetljavo istotam 6.500 D in za poravilo strehe na stolpu stolne cerkve 12.000 D. — Požarna bramba prosi, da se ji odpišejo stroški za napeljavo električne razsvetljave ob priliki veselice v kadetnici; prošnji se ugotovi, plačati pa mora pokvarjene in ukradene žarnice.

Skandal pri podporah prosvetnim društvom.

Pri podporah raznim prosvetnim društvom so se izkazali socialistični bratci na zelo pristranski način. Lanskega leta je pri proračunski debati občinski svet dovolil za podpore prosvetnim društvom 25 tisoč dinarjev, ki bi se razdelili tako, da dobi vsako društvo 1000 dinarjev. Letos sta se naša Prosvetna zveza in narodno socialistično društvo »Bratstvo« držali tega sklepa ter prosile samo za 1000 D, kar je odsek tudi dovolil. Socialistična večina pa je svojemu društvu »Svoboda« v nasprotju z lanskim sklepom dovolila kar 5000 D podpore. Proti škandalozni razdelitvi podpor so odločno na stopili narodni socialisti ter zahtevali v tem slučaju za »Bratstvo« 3000 D podpore. Prišlo je do burnega prekanja med njimi in socialisti, v katerem so dobili socialisti marsikatero bridko pod nos.

Dr. Leskovar je kritiziral poročilo gospoda podžupana, ker v predlogih za podpore društvom ni bilo nikakega pregleda. Nato se je prešlo na glasovanje o predlogu narodnih socialistov, v katerem so dosegli zvišanje podpore za »Bratstvo« v znesku 3000 D. Socialisti so s svojim protiglasovanjem propadli.

Mestno gledališče bo dobilo s proračunom določeno subvencijo in sicer 50 tisoč dinarjev podpore in za 25 tisoč dinarjev premoga. — Ljudska knjižnica dobi po proračunu določeno podporo v znesku 15 tisoč dinarjev. Sprejet je bil predlog mestnega knjigovodstva, da se izplačujejo pokojnine in doklade upokojencem od tistega oddelka, pri katerem je bil upokojenec uslužben, ne pa od mestnega zaklada, ker je preveč obremenjen. — Najemščina vodovodu, plinarne in električnemu podjetju se bo zvišala.

Mestni kino je imel v preteklem letu od 1. januarja do 30. junija 222.119 dinarjev dohodkov ter 153.767 dinarjev stroškov. Presežek dohodkov znaša 78.371 dinarjev; čisti dobiček pa 18.172 dinarjev. Polovico čistega dobička se je naložilo v rezervni fond za nabavo novega kino-aparata, druga polovica pa se razdeli na ubožni sklad in za podporo mestnemu gledališču. — Delavci in pometarji, uslužbenci pri mestni občini, zahtevajo 20 odstotno zvišanje plače, da se jim računajo ob državnih praznikih delavne ure, kakor pogrebnim delavcem, ter da se jim plačajo veliki prazniki, kakor Velika noč, Božič itd. — Občinski svet je dovolil delavcem in pometarjem 15 odstotno zvišanje ter plačo na Veliko noč in Božič, zvišanje plače za delo ob državnih praznikih pa je odklonil.

Občinski svetnik g. Bahun je zahteval zopetno 100 odstotno zvišanje plače delavcem mestnega električnega podjetja. Nenavadna skrb Bahuna za delavstvo električnega podjetja nas je iznenadila, pozneje smo pa zvedeli, da je sin od gospoda Bahuna zaposlen pri mestnem električnem podjetju ter bi blagoslov zvišane plače zadel tudi dičnega sinka gospoda občinskega svetnika.

Poročevalec pravnega odseka g. občinski svetnik Mulej je poročal o sprejemu prosilcev v občinsko zvezo, nakar je bila seja zaključena.

Somišljeniki SLS! Se imate čas, da storite svojo dolžnost in se vpišete v volilni imenik. Vsak, ki ima volilno pravico, pa ni vpisan v volilni imenik, je ravno tako kriv krivic, ki nam jih deli režim, kakor tisti, ki odda glas za katerokoli korupcijonistično stranko. Zavedajte se tega in opozorite svoje znanke, da bo vsak vpisan v volilni imenik. Kdor še ni, naj se do 31. t. m. oglasi v našem taj-

ništvu, da mu preskrbimo vpis. — Tajništvo SLS v Mariboru, Cirilova tiskarna.

Carinsko postopanje s kiparjem Meštrovičem, katero smo opisali danes teden, zagovarja in opravičuje se da j »Jutro«. Mi smo opisali incident po poročilu verodostojnih potnikov in »Jutro« sedaj tudi samo prizna, da se je obavila telesna preiskava in da je bil umetnik več ur zadržan na kolodvoru, a vendar naj bi bilo vse to v redu, naše poročilo pa »tendencijozno zavito in neresnično«. To najbrž za to, ker imamo samo enega svetovnoslavnega umetnika Meštroviča, carinikov in financarjev pa cele legije in od njih mnogo takih, ki so sposobni za najrazličnejše vrste nekulture ter na slabem glasu daleč po svetu. Kdor take in podobne stvari prikriva in olepšuje, dela pač zelo slabe usluge upravi in ugledu države.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru priredi v soboto, dne 2. februarja v gostilniških prostorih gostilne »Triglav« v Studencih družinski večer z raznovrstnim sporedom. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Vstopnina 3 dinarje za osebo. Prebitek je namenjen za izpolnitev društvene knjižnice. — Prijatelji društva, iskreno vabljeni! — Odbor.

Ljudski oder ima danes ob sedmih zvečer sestanek celokupnega članstva. Prosi se točnosti.

Pisarna Ljudskega odra v Mariboru. Ne seji uprave dne 17. t. m. se je sklenilo, da se vršijo uradne ure za vse stranke ob ponedeljkih od 7. do 8. ure in ob nedeljah od 9. do pol 11. ure dopoldne v prostorih kat. pomočniškega društva, Lekaršniška ulica št. 6 I. Tja naj društva naslavljajo tudi svoje dopise.

Sprejem novih članov. Ponovno opozarjamo, da se sprejemajo novi člani samo še do 2. februarja, kajti s tem dnevom se prične redna dramatična šola. Kdor ima veselje za oder, naj se nemudoma javi.

Ljudski oder ponovi v soboto, na Svečnico, v Lekaršniški ulici št. 6 ob pol petih popoldne Nušičevega »Navadnega človeka«.

Služkinje. Redni občni zbor skupine Poselske zveze v Mariboru se vrši v nedeljo dne 3. februarja ob 5. uri popoldne v Lekaršniški ulici št. 6 z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsake članice je, da se občnega zbora udeleži.

Carinarnica Maribor obvešča občinstvo, da se vrši dne 29. januarja v magacinih I in II licitacija raznega blaga.

Mestno kopališče ostane z ozirom na praznik v soboto dne 2. februarja zaprto, radi tega bo tekoči teden parna kopel za gospode v torek, četrtek in petek, za dame pa v sredo.

Pozor. Vsi k veselici, katero priredi pevsko društvo »Luna« v Lajtersbergu, dne 1. februarja v prostorih gostilne Kramberger v Krčevini. Spored: Petje, godba s plesom in drugo. Začetek ob 19. uri. Vstopnina 8 din. Čisti dobiček je namenjen za nabavo društvenih potrebščin. K obliini udeležbi vabi odbor.

Davčne prijave o poslovnem prometu za leto 1924 so vlagati glasom razglašale delegacije ministrstva financ za Slovenijo v Uradnem listu št. 5 od onih davčnih zavezancev, kojih promet v letu 1923 ni presegal zneska 360.000 dinarjev, najkasneje do 29. februarja t. l. Trgovski gremij opozarja na razglas svoje člane s pozivom, da prijav ne opuste oziroma razpisane roka ne zamude, ker so v tem slučaju podvrženi kazni po členih 12 in 13 zakona o davku na poslovni promet in izgube tudi pravico do pritožbe, ako bi se jim ta davek uradnim potom previsoko odmeril. Vloge so po novem taksem zakonu podvržene kolekovanju s 5 din. Oni davčni zavezanci, kojih promet je znašal v minulem letu nad 360.000 D, imajo pa v 30 dneh po preteku vsakega četrteletja predložiti te prijave ter ob enem plačati 1 odstotni davek na poslovni promet za dotično črtletje.

Trgovine na Svečnico odprte. Vsled splošne želje radi dveh praznikov naznanja trgovski gremij, da bodo trgovine v Mariboru na Svečnico, to je v soboto, dne 2. februarja t. l. dopoldne odprte.

Zamenjava desetdinarskih bankovcev. Kakor znano, se vzamejo začetkom prihodnjega mesca iz prometa 10 dinarski bankovci (kovači). Da se izognejo trgovci vsem sitnostim pozneje zamenjave potom centralne Narodne banke v Beogradu, pozivlja trgovski gremij vse svoje člane, da sprejemajo te bankovce samo še do konca januarja t. l. in jih takoj zamenjajo pri tukajšnji podružnici Narodne banke.

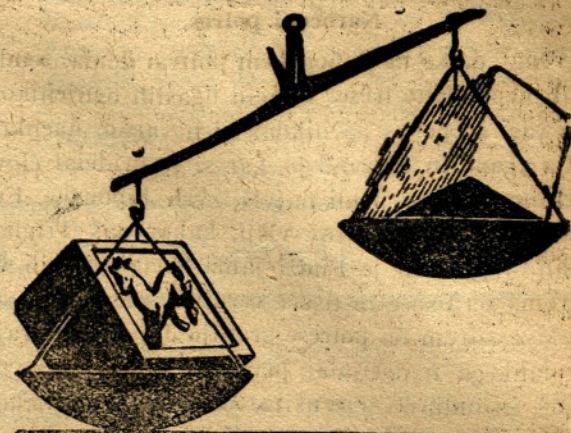
Tečaj za strojepisje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo z dnem 4. februarja t. l. zopet novi tečaji za strojepisje, slovensko stenografijo ter nemško stenografijo. Enostavno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo se poučuje privatno. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 73 3—1

NAROČNINA »STRAŽE« ZA L. 1924.

»Straža« stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrť leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo »Straže« v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Spo minjajte se Dijaške večerje!



MILO „GAZELA“ ODEHTA PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI

vse manjvredne, cenejše izdelke.
Dobite ga v vsaki trgovini.

Dr. Vinke Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje.)

Geografije ni treba.

Hči nekega visokega diplomata je bila prav dobra učenka, samo geografije ni marala. Njena učiteljica je bila vsa obupana, če jo je vprašala za kakšno nemško mesto in ji je učenka imenovala kakšno francosko reko ali pa ji pokazala namesto Črnega morja Bodensko jezero. Zato je dala učenki pismo za mater in je mater v njem prosila, naj hčerko pri učenju geografije strogo nadzira. Drugi dan pa deklica spet ni nič znala in je zamenjala London z reko Ganges v Indiji.

»Ali ni tvoja mati brala mojega pisma?« je rekla učiteljica jezno.

»Seveda ga je, gospodična!«

»In kaj je rekla?«

»Rekla je, da se oni ni učila nobene geografije in da se je vendar poročila, da je znala njena sestra še manj zemljepisja in je tudi omožena, da pa Vi še niste dobili moža, čeprav ste v geografiji izborni podkovani.«

Najpotrebnejše.

Umetnica Edita Walker je priobčila v časopisu »Fremdenblatt« poročilo o dogodku v San Francisco v Ameriki. Pripovedovala je pa dogodek v večji družbi v nekem hamburškem hotelu. Na potu v jedilnico ji je hotel odvzeti sluga kožuh in ga spraviti. »To pa že ne, od mojega kožuha se pa ne ločim, tako mi je drag, kakor oko«, se je branila umetnica. »In kaj mislite, gospoda, zakaj?« se je obrnila k sosedom.

»Kako hočemo vedeti?«

»Vidite, tale kožuh sem si rešila pred par leti iz moje hotelske sobe v San Francisco, takrat, ko je bil tam tisti veliki potres (1906). Da ga imam še danes, to je triumf moje zavednosti in prisotnosti duha. Bilo nas je več umetnikov tam, tvorili smo Conriedovo skupino, stanovali smo v različnih nadstropjih Palace-hotela. Spala sem še, ko se je ob petih zjutraj začela moja soba tresti, kakor kak pijanec. V nočni srajci sem letela s svojo strežnico Fani — je še danes pri meni — po stopnjicah dol. Spodaj nam je rekel ravnatelj hotela prav mirno: »Gospoda moja! Jaz poznam takšne potrese. Prvi sunki so prešli in sedaj greste lahko vsak nazaj gor v svojo sobo in si vzamete najpotrebnejše, kar potrebujete za prihodnje dni.« Večina od nas je bila tako korajžna, da smo šli nazaj. In tedaj se je pokazalo, da imamo me ženske več zavednosti, kakor pa moški.

Treba se je pa bilo hitro odločiti, par sekund smo imeli časa. Kaj sem vzela? Tale moj dolgi kožuh in pa torbico s par dolarji. Neka moja tovarišica je vzela spalno obleko in par jahalnih škornjev. To je bilo čisto pametno. Kaj so pa prinesli moški seboj? Slavni Caruso prav nič, samo molil in jokal je in se ni mogel za nič odločiti; pevec Scotti je prinesel seboj neki časopis in pa podzglavno blazino, pa je imel na sebi samo srajco in spodnje hlače; kapelnik Hertz je vzel krtačico za zobe in steklenico vode za zobe — dobro rejeno listnico je bil pustil na isti nočni omarici —, prejšnji igralec Parsifala Burgstaller se je pa predstavil — mislite si, gospoda! — s krtačo za lase v eni roki in z živim piščancem v drugi! Kako je prišel do njega, tega nam sam ni vedel povedati. In za vse to so tvegali gospodje svoje dragoceno življenje. O, vi krona stvarstval!

Naročeni potres.

Vemo, da so na Japonskem potresi doma, zemlja se včasih neprestano trese. V žrelu ugaslih ognjenikov vidimo vasi in polja, pa nikdar ni nevarno; naenkrat se zemlja zgane in unično je, kar si je pridela človek z večletnim trudom. Tudi najvišji vrh Japonske, Fudži-jama, še za tisoč metrov višji, kakor naš Triglav, je vulkan. Japoncem je Fudži-jama sveta gora in vsako leto roma na tisoče in tisoče vernikov na njegovo temo. Hiše si z ozirom na potrese gradijo Japonci najraje iz prav lahkega materiala; prve ne padejo tako hitro skupaj, in tudi, če se zrušijo, škoda ni bogve kako občutna.

Pred leti je potoval angleški vojvoda Connaught po Japonskem; oblasti so ga kar najsijajnejše sprejele; sprejem na dvoru je bil kar moč prisrčen. Nekega dne je bil povabljen k japonskemu diplomatu, hotel mu je napraviti poklon in mu je rekel: »Program, ki ga je napravila Vaša ekscelenca za moj sprejem, je veličasten in obširen, obenem pa prav pripraven, da mi pokazete vse posebnosti Vaše dežele. Name je napravil veliki vtis! Nečesa pa niste mogli sprejeti v svoj program«, je smejaje se pristavil, »kar bi tudi rad doživel, že iz ljubezni do znanosti: japonskega potresa; kateri so menda pri Vas zelo pogosti!«

V tem trenutku se je začela zemlja tresi in bobneti, slišali so zamolkel grom in kozarci na mizi so živketali.

Diplomat je skočil kvišku, prestrašen vojvoda pa tudi; hitro se je Japonec zavedel, je izkoristil položaj in laskavo rekel: »To je potres, ki ga je Vaša kraljeva Visokost naročila!«

Poleg Japonske trpijo vsled potresov največ otoki med Azijo in Avstralijo, potem pa zahodni del Amerike, v prvi vrsti torej obale Tihega oceana ali Pacifika. (Dalje prihodnjic).

Poslano*).

Uredništvu »Tabora« v Mariboru!

Zahtevamo, da nam javno imenujete vse one osebe, katere so pred pričami izjavile, da smo jim ponujali 200 dinarjev za agitacijo.

Maribor, 28. januarja 1924.

Zadruga za splošno gostilničarsko obrt v Mariboru.

Al. Klesič I. r., načelnik.

* Uredništvo odgovarja le, v kolikor določa zakon.

Dva učenca se sprejemeta v trgovini železnine Ivan Korazija, Maribor Aleksandrova cesta 42, Meljska cesta števil. 1. 77

Na prodaj: moderno zidana vila pri parku s stolpičem in lepim vrtom ter vsem komfortom za 300.000 din. — Trgovska hiša na prometni točki v Mariboru s trgovskimi lokali. — Gozdna posestva z iglastim drevjem in lastno parno žago. — Trgovske in stanovanjske hiše v Mariboru, Celju in Ljubljani ter vile in večja posestva proda: Konc. prometna pisarna I. Stuhec, Maribor, Lekarniška ulica 4.

25.000 dinarjev odda tudi v manjših zneskih proti dobri varnosti in primerni obresti meri. Konc. prometna pisarna I. Stuhec, Maribor, Lekarniška ulica 4.

Penzija (stan s hrano ev. poukom) se išče za 16 letnega učenca realke pri zanesljivi, inteligentni rodbini v Mariboru. Potrebno je strogo nadzorstvo; želi se možnost pouka v hiši. Nudijo se ugodni pogoji. — Dopise na upravo pod 1907.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno materialno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

POTNIKA

elektrotehnične stroke, jugoslovanskega državljan, išče znamenita elektrotehnična tvrdka. Ponudbe z životopisom in pogoji pod šifro »Vesirani putnik« za 1337 na Publicitas d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11.

Pozor sadiereci!
Vosek za cepljenje

izdeluje v vsaki množini

Josip Reich,

tvornica kemičnih izdelkov,

MARIBOR. — Trstenjakova ulica 21. — MARIBOR.

Lepe zobe

ima le, kdor rabi

„ITO“-kremo.

CUNJE

krojaške, suknjene in plamene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino in druge odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Ne čakaj spomladi!

Naroči takoj:

seme,
sadno drevje, dale, vrt-
nice, gladiole, i. t. d. i. t. d.

Velevrtinarsko podjetje

„VRT“
Džamonja in drugovi,
Maribor.

Zahtevaj ceniko!

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd. kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjig

„Cirilova knjižnice“ Dosadaj izšlo 7 knjig

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

Denar naložite

najboljše

najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnic, r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.



Potrji neizmerne žalosti naznanjajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretresujočo vest, da je njih preljubljena žena, odnosno mati, sestra, teta, gospa

Adela Baumgartner roj. Kornfeld

v soboto, dne 26. januarja 1924 ob 7. uri zvečer po dolgotrajni mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v starosti 62 let bogoudana preminula.

Pogreb drage pokojnice se vrši v torek, dne 29. t. m., ob 12. uri od starega mestnega pokopališča v Mariboru v Sv. Marjeto ob Pesnici.

Sv. maša zadušnica se boje brala v sredo zjutraj v farni cerkvi Sv. Marjete.

Sv. Marjeta na Pesnici, dne 28. januarja 1924.

Ivan Baumgartner, trgovec in posestnik, soprog.

Ivan Baumgartner, sin.

V imenu vseh sorodnikov.

Posrebne parte se ne bodo izdali.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižnice in v tekočem računu. — Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Poblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije